

70 IN
WERELDEN
MOLUKKERS
IN NEDERLAND

STICHTING HERDENKING
MOLUKKERS
IN NEDERLAND

MEIDIA
LUNA

TELL A STORY
MEDIALUNA.NL

EEN ONTHULLENDE TENTOONSTELLING

70 JAAR MOLUKKERS IN NEDERLAND

EEN VERHAAL VAN LOYALITEIT, VERRAAD, VERDRIET, VERZET, LIEFDE, VERGEVEN EN HERSTEL

70 JAAR MOLUKKERS IN NEDERLAND

EEN ONTHULLENDE TENTOONSTELLING

STICHTING HERDENKING
MOLUKKERS
IN NEDERLAND

RECENSIE

“Via verhalen een brug slaan tussen mensen.
Je ‘roots’ omarmen. Een bijzondere tentoonstelling.”

MEDIA
LUNA
TELL A STORY
MEDIALUNA.NL

21,5 METER

L. 605,8 CM

CONTAINER
H. 259,1 CM

B. 243,8 CM

INGANG

VERVOLG
ROUTE

C6
IDENTITEIT

INGANG

C2
VERWARRING

INGANG

C1
STRIJD

C4
ACTIE

C5
VERANDERING

INGANG

C3
AFZONDERING

INGANG

INGANG

15 METER

OVERZICHT CONTAINERS TENTOONSTELLING
**70 JAAR MOLUKKERS
IN NEDERLAND**

**BEELDEN VAN LOYALITEIT,
VERRAAD, VERZET, VERLANGEN,
HEIMWEE, LIEFDE, VERGEVING
EN HERSTEL**

QUEST

In het tijdschrift QUEST, december 2021 editie, met een oplage van 100.000 en merk bereik 1,2 miljoen aandacht voor de geschiedenis van de Molukkers en voor de Reizende Tentoonstelling. Teksten en redactie zijn van Media Luna.

Eindeloze reis

Vol verwachting keken de Molukkers uit naar het koude Nederland. In 1951 kwamen zo'n 4000 KNIL-militairen en hun gezinnen naar Nederland.

■ TEKST: SORAYA SCHACHTSCHABEL & ANNA VAN DER GAAG

Nederlands-Indië werd in 1942 door Japan bezet. De Japanse onderdrukking duurde drie jaar. Na de capitulatie riepen in augustus 1945 de nationale leiders Soekarno en Hatta de onafhankelijke Republiek Indonesië uit. Maar dat accepteerde Nederland niet. De Indonesische onafhankelijkheidsstrijd brak los, en Molukse soldaten vochten zij aan zij met Nederlanders in het Koninklijk Nederlandsch-Indische Leger (KNIL) tegen de Indonesische nationalist. Deze strijd duurde tot 1949, toen kwam er een

eind aan het koloniale bewind in Nederlands-Indië. De internationale druk liep zo hoog op, dat de Nederlandse regering geen andere optie zag dan overgaan tot onderhandelingen en de soevereiniteitsoverdracht. In de Molukken (in het oosten van de Indonesische archipel) werd vervolgens een eigen staat uitgeroepen: de Republiek der Zuid-Molukken. Molukse militairen die op dat moment nog in Nederlandse dienst waren en zich buiten de Zuid-Molukken bevonden, steunden die nieuwe republiek. Maar deze groep dreigde het slachtoffer te worden van

de politieke spanningen en werd naar Nederland overgebracht. Tijdelijk, was het idee. Bij aankomst stond de militairen een kille ontvangst te wachten en werden ze uit militaire dienst ontslagen. Het ontslag zonder repara- triëring en het gevoel afgedankt te worden door het land waaraan ze loyaal waren geweest, zorgden voor een slechte start in Nederland. De militairen begonnen een rechtszaak tegen de Nederlandse Staat om hun ontslag aan te vechten. Er volgden meer rechtszaken en protesten, maar die leverden niets op: het ontslag bleef gehandhaafd.

De Molukse KNIL-militairen kunnen niet terug naar huis

Met een opgetogen 'Leve de koningin' werden de trossen op Java losgegooid en vertrokken de Molukkers naar het verre Nederland. Ze verwachtten een feestelijk welkom. Bovendien namen ze weinig mee, hun verblijf zou maar van korte duur zijn.

De elf vervoersschepen waren niet gebouwd voor burgers of grote gezinnen. Toch maakten de eilanders het samen gezellig tijdens de lange overtocht.

Na aankomst worden ze overgebracht naar woonoorden in het hele land

Blij zetten de reizigers voet op vaste grond na een maand op zee. Maar de Nederlandse ontvangst was allesbehalve feestelijk, want de militairen werden direct uit dienst ontslagen.

► De Nederlandse overheid plaatste de Molukkers in woonoorden, zoals voormalig kamp Westerbork. Daar leefden ze gescheiden van Nederlanders. Zo konden ze gemakkelijk weer terug naar Azië zodra de Molukken onafhankelijk werden van Indonesië, was het idee. Ondanks hoop op een vrije republiek, leeft de vierde generatie Molukkers tegenwoordig nog steeds in Nederland.

MEER INFORMATIE

reizendetentoonstelling.nl: de komende drie jaar is de tentoonstelling *In Twee Werelden - Molukkers in Nederland* in verschillende steden in het land te zien. In zes zeecontainers wordt de geschiedenis verteld.

Veel Molukse moslims werden ondergebracht in kamp Wyldensierck in Friesland. Anders dan in andere woonoorden stond daar wel een moskee en konden de Molukkers dieren halaal slachten.

Gezinnen woonden in barakken en sliepen in volle stapelbedden. Met dekens voor de ramen hielden ze het gure Nederlandse weer buiten.

Water valt in de Molukken doorgaans in vloeibare vorm omlaag. De sneeuw in Nederland was dan ook even wennen. Maar de winterpret lonkte en al gauw waren er sneeuwbalgevechten.

QR CODE

Met QR codes zijn een aantal teksten ook te beluisteren. Door middel van het icoon ander perspectief hoor je het verhaal vanuit een ander perspectief. Met het icoon taboe kan de bezoeker luisteren naar de taboe's die rondom dit onderwerp bestaan.

ALGEMEEN

U kunt deze tekst ook beluisteren door de QR code te scannen met uw telefoon

ANDER PERSPECTIEF

U kunt het verhaal vanuit een ander perspectief beluisteren door de QR code te scannen met uw telefoon

TABOE

U kunt het taboe beluisteren door de QR code te scannen met uw telefoon

OPENING

Binnen elke gemeente waar de tentoonstelling geplaatst wordt neemt de lokale Molukse gemeenschap de tentoonstelling onder haar hoede. Zij organiseren zelf de opening en dragen zorg voor de randprogrammering. Ook de suppoosten die de tentoonstelling elke dag openen en bezoekers begeleiden komen uit deze lokale Molukse gemeenschap.

DENNIS HUWAE

*Chef-kok en mede-eigenaar restaurant
Daalder en Edel by Dennis, Michelin Ster.
Kampeng van albumat: Alang*

Dennis (1984) kreeg zijn kookdiscipline van zijn lieve oma mee. "Als jochie moest ik altijd naar haar koken en dat papperden mijn vader en broers me ook wel in. Ik kon klappen krijgen als ik haar niet gehoorzaamde." Voor mijn vader maakte het niet uit wat ik ging doen. Wat je bij te verwachten dat ik de beste zou worden in wat ik wilde doen. Die dagen nadat Dennis met zijn opleiding begon, overleed zijn vader. Stilletjes weet hij dat zijn vader en oma daarboven trots op hem zijn.

[illegible]

DENNIS HUWAE

After a decade in the industry, Huwae has finally found his niche. He's a chef who's not afraid to take risks, and he's got the talent to back it up. In his first season on the show, he's already made a name for himself with his bold flavors and creative presentations.

WTF MOMENTS
SCHOLLY SUCCEEDS
IN JOHN WOODS'
WANT SUCES
IS NOT FOR
BELEAGUERED
WORTH

WELKOM IN DE KEUKEN

De keuken is één met de tijdrekening en een huis, waar het altijd warm is en waar iedereen zich op zijn gemak voelt. Het is de plek waar de voorvaders hun kennis over de natuur en de wereld hebben overgeleverd. Het is de plek waar de voorvaders hun kennis over de natuur en de wereld hebben overgeleverd.

De keuken is één met de tijdrekening en een huis, waar het altijd warm is en waar iedereen zich op zijn gemak voelt. Het is de plek waar de voorvaders hun kennis over de natuur en de wereld hebben overgeleverd. Het is de plek waar de voorvaders hun kennis over de natuur en de wereld hebben overgeleverd.

SPECERIJEN KRUIDENAGEL NODTHUSKAART FOELIS

De keuken is één met de tijdrekening en een huis, waar het altijd warm is en waar iedereen zich op zijn gemak voelt. Het is de plek waar de voorvaders hun kennis over de natuur en de wereld hebben overgeleverd. Het is de plek waar de voorvaders hun kennis over de natuur en de wereld hebben overgeleverd.

[illegible][illegible][illegible]

**MOLUKSE SOLDATEN
IN HET KNIL**

De Molukse Soldaten in HET KNIL waren een van de belangrijkste eenheden van het Koninkrijk der Nederlanden in Nederlands-Indië. Ze werden opgeleid in de krijgskunsten van de Molukken en werden ingezet in diverse campagnes, waaronder de Molukse Oorlog van 1942-1945. De soldaten waren bekend om hun moed en loyaliteit, maar ook om de harde omstandigheden waaronder ze leefden en vochten. Het KNIL was een belangrijk onderdeel van de Nederlandse koloniale verdediging en heeft een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van Nederlands-Indië.

E1

STRIJD

Gayle Mahulette

“DREAM, BELIEVE, ACHIEVE”

Gayle Mahulette is a Dutch-Molukken woman who has become a role model for many young people in the Netherlands. She is a successful entrepreneur and a social activist. She has founded several organizations that help young people to start their own businesses and to become active in their communities. She is also a member of the Dutch Parliament and has been involved in many important decisions regarding the Molukken community in the Netherlands.

Wie is wie?

MOLUKKEN, MOO'S, INDONESISCHE MOLUKKENDERS, MOOINE LIEBET

This section explores the complex relationships between the Molukken, the Moo's, and the Indonesian Molukkers. It discusses the historical context of the Molukken in the Netherlands and the role of the Moo's in the Indonesian Molukken community. It also touches on the concept of 'Mooine Liebet' and its significance for the community.

Ron Habiboe

HISTORICUS

Ron Habiboe is a Molukken historian who has dedicated his life to researching and documenting the history of the Molukken in the Netherlands. He has written several books and articles on the subject and has been a prominent voice in the Molukken community. He is also a member of the Dutch Parliament and has been involved in many important decisions regarding the Molukken community in the Netherlands.

DE HARTSLAG VAN DE MOLUKKERS

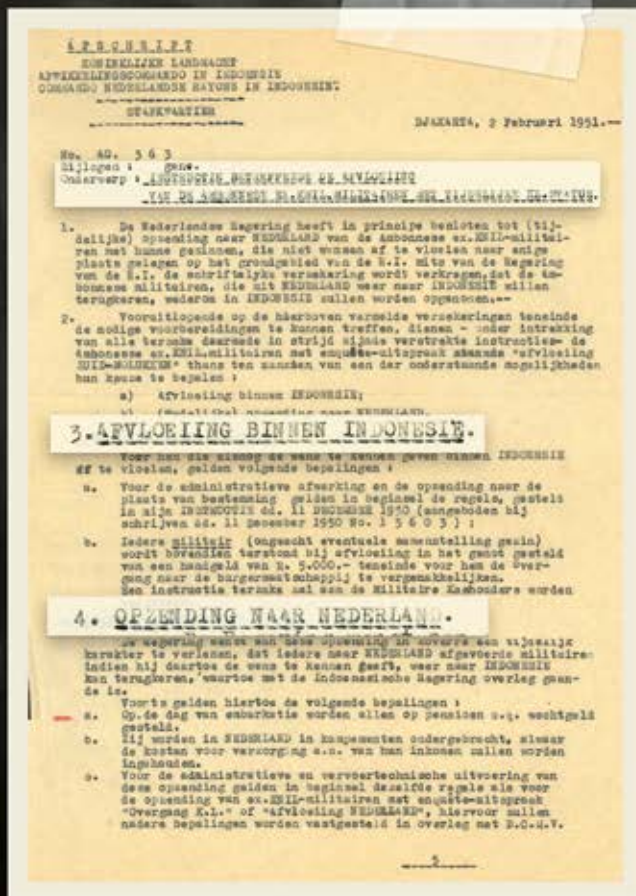
This section explores the heart and soul of the Molukken community in the Netherlands. It discusses the challenges they face and the ways in which they have overcome them. It also touches on the concept of 'Hartslag' and its significance for the community.

20 IN
WERELDEN
MOLUKKERS
IN NEDERLAND

RON HABIBOE

Aan de tentoonstelling werkt de Molukse Historicus Ron Habiboe mee. Hij brengt onder meer twee brandende kwesties in: "Heeft Nederland een onafhankelijke Republiek van de Molukken beloofd? En is er een dienstbevel geweest voor de Molukkers om naar Nederland te vertrekken?"

MELVIN PIETSEZ

TEEN MOEIJKE JONGEN
DEZELFDE JONGEN
OP EEN ANDEREN
WEG

De verhalen van de Molukkers zijn niet alleen verhalen van verdriet en verdwenen mensen, maar ook verhalen van hoop en overleving. Het is de geschiedenis van een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden. Het is de geschiedenis van een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden. Het is de geschiedenis van een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden.

EEN ANDEREN
WEG

MOLUKSE GOLDFATEN
IN HET NIEL

DE HARTSLAG VAN DE MOLUKKERS

De Molukkers zijn een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden. Het is de geschiedenis van een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden. Het is de geschiedenis van een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden.

De Molukkers zijn een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden. Het is de geschiedenis van een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden. Het is de geschiedenis van een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden.

De Molukkers zijn een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden. Het is de geschiedenis van een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden. Het is de geschiedenis van een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden.

WIE IS WIE?

MOLUKKERS, INDO'S,
INDISCHE NEDERLANDERS,
INDONESIËRS?

De Molukkers zijn een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden. Het is de geschiedenis van een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden. Het is de geschiedenis van een volk dat heeft geleerd om te overleven in de meest moeilijke omstandigheden.

RECEIVED

**“Mooie expositie! De schande die het Molukse
volk door Nederland is aangedaan kan
nauwelijks rechtgezet worden, maar hopelijk
zijn we op de goede weg.”**

SUPPOOSTEN

Locale Molukse vrijwilligers en suppoosten nemen de verantwoording voor de tentoonstelling. Zij bouwen de tentoonstelling elke dag op en leiden de bezoekers rond.

02

VERWARRING

VERWARRING

WAAK LIJST DE TOEKOMST

De veranderingen die in 1949 plaatsvonden in de Molukken waren niet alleen van politieke aard, maar ook van culturele en sociale. Het was een tijd van grote onzekerheid en verwarring. Molukkers die naar Nederland kwamen, moesten zich aanpassen aan een nieuwe samenleving. Dit proces was niet gemakkelijk en heeft tot verschillende problemen geleid. Het is belangrijk om deze periode te begrijpen om de huidige situatie te kunnen verbeteren.

1 WAT NU...

In deze rubriek wordt de situatie van de Molukkers in Nederland beschreven. Het is belangrijk om te weten wat er is gebeurd en wat de gevolgen zijn. Dit helpt bij het begrijpen van de huidige situatie en het vinden van oplossingen.

PERSOONLIJKE GETUIGENISSEN VAN MENSEN DIE IN DE ONZEKERE PERIODE TERECHT KWAMEN TUSSEN 1949 - 1951

De verhalen van deze mensen geven een duidelijk beeld van de situatie. Het is belangrijk om deze verhalen te horen en te begrijpen. Dit helpt bij het vinden van oplossingen en het verbeteren van de huidige situatie.

WAT GEBEURDE ER TUSSEN 1949 - 1951 WAT ER TOE LEIDDE DAT MOLUKKERS NAAR NEDERLAND KWAMEN?

De gebeurtenissen die plaatsvonden in de Molukken tussen 1949 en 1951, leidden tot de massale vlucht van Molukkers naar Nederland. Dit was een periode van grote onzekerheid en verwarring. Het is belangrijk om deze periode te begrijpen om de huidige situatie te kunnen verbeteren.

ONZEKERE TOEKOMST

De toekomst van de Molukkers in Nederland was onzeker. Het was belangrijk om te weten wat er was gebeurd en wat de gevolgen waren. Dit helpt bij het begrijpen van de huidige situatie en het vinden van oplossingen.

20 in
WERELDEN
MOLUKKERS
IN NEDERLAND

EDUCATIEF

De Reizende Tentoonstelling wordt ook bezocht door klassen van zowel bovenbouw basisschool als ook middelbare scholen. Hier worden speciale lesprogramma's voor ontwikkelt.

STRUJD

WINTER 2022
THEY TALKED TELLING
STORY TELLING

DENNIS HULWÉ

WINTER 2022
THEY TALKED TELLING
STORY TELLING

WINTER 2022
THEY TALKED TELLING
STORY TELLING

WINTER 2022
THEY TALKED TELLING
STORY TELLING

EEN DOCENT SCHREEF IN HET GASTENBOEK
IN VLISSINGEN HET VOLGENDE:

“Prachtige tentoonstelling; objectief
maar allesomvattend. Op vrijdag ben ik met
mijn leerlingen van groep 8 geweest. Voor velen
heeft het een onuitwisbare indruk achtergelaten!

Vandaag met mijn zonen, zodat ons verhaal
kan blijven voortbestaan en begrip verder kan
worden doorgegeven. Veel succes!.”

20 november 2021, Helmond

Heel mooie en indrukwekkende
"kruisde" tentoonstelling!
Veel succes met het verspreiden
van de geschiedenis in waarheid!
Keep up the good work!
Darina Hagenbos

20 november 2021

Eindelijk erkenning voor onze molukse
gemeenschap. Ik hoop dat dit door heel
Nederland tentoon gesteld wordt.
Go zo door. MEWA Maria
Vincent Lehatompessy

20 November 2021

Heel mooi! Meer duidelijkheid, meer
cultuur en het verhaal vanuit
een ander en positieve perspectief
Het "leed" is heel mooi verwoord
En de kracht van de Molukkers
Dyllan & Sue Ann

BEZOEKERS

Bezoekers kunnen worden rondgeleid door suppoosten van Molukse afkomst of met kennis van de Molukse geschiedenis. De suppoosten vertellen hierbij hun persoonlijke verhalen. Op de foto ziet u een suppoost uit Helmond die vertelt hoe zij de woonoorden heeft ervaren aan een bezoeker van de Reizende Tentoonstelling.

Vriendelijke, hartelijke mensen.
De tentoonstelling laat zien zoals ik
het geleerd heb en het me heb voorgesteld.

Ieder streekt naar geluk voor alle mensen!
Werken aan begrip voor elkaar is heel belangrijk!
Bedankt voor jullie inzet.

Bedankt voor deze tentoonstelling. Vele herinneringen
komen weer boven.
Een trots volk die Molukkers!! Geweldig!

RECENSIE

“Ieder streeft naar geluk voor alle mensen!
Werken aan begrip voor elkaar is heel belangrijk!
bedankt voor jullie inzet”

...RECHT VAN ME...
...ERECHT KWAM...

...g krijgen we nu een dienst...
...lijven of tijdelijke inschepen...
...bonus van 5000 roepie voor...
...e niet kiezen, dan komt er een...
...erland. En, als wij dit dienst...
...lagen. Wat hebben we voor...
...zen een bloedbad."

ONBEKEND VERHAAL

Voor heel veel Nederlandse bezoekers is het verhaal van de Molukkers een verrassing en de bezoekers zijn verbaasd en een groot aantal ook gechoqueerd. Uit het aanwezige gastenboek klinkt door dat zij onbekend zijn met dit verhaal en zouden willen dat zij dit op school hadden gehad. Soms is er ook sprake van een schaamte dat zij als Nederlanders dit nooit geweten hebben.

VERLIES EN DECEPTIE

Bij een aantal van de bezoekers van Molukse afkomst roept het ook emoties op van verlies en deceptie. Echter de tentoonstelling toont ook de opbouw van de Molukkers na de radicalisering en sluit met een container vol met rolmodellen waardoor er naast deceptie ook trots naar voren komt. Een belangrijke en bewust gekozen opbouw.

WIJ STAAN SAMEN IN EEN TRADITIE

De naam van deze school is afkomstig van Pieter van der Vliet, die in 1870 een school op de plaats van de huidige school heeft opgericht. Hij was een van de eerste leerlingen van de school. De school is nu een van de grootste scholen van de regio. De naam van de school is een eerbetoon aan de traditie van de school.

De school is een van de grootste scholen van de regio. De naam van de school is een eerbetoon aan de traditie van de school.

Abstract The purpose of this study was to determine the effect of a 12-week training program on the physical and psychological characteristics of young women. The subjects were 12 female students, aged 19.2 years, who were randomly divided into two groups: a control group and an experimental group. The experimental group followed a 12-week training program consisting of three sessions per week, each lasting 45 minutes. The control group did not follow any training program. The physical characteristics measured were maximum oxygen consumption ($\dot{V}O_{2\max}$), maximum heart rate (HR_{max}), and maximum power (P_{max}). The psychological characteristics measured were anxiety, depression, and self-esteem. The results showed that the experimental group had significantly higher values for $\dot{V}O_{2\max}$, HR_{max}, and P_{max} compared to the control group. Additionally, the experimental group had significantly lower levels of anxiety and depression, and higher levels of self-esteem compared to the control group. These findings suggest that a 12-week training program can improve the physical and psychological characteristics of young women.

[illegible][illegible][illegible]

James Thompson is currently on his home life. He's taking a sabbatical from his work at the FBI. He's currently in the last phase of his

2014, p. 101. El 20 de mayo, los cables fueron depositados en un contenedor y el 21 de junio, los cables fueron depositados en un contenedor y el 22 de junio, los cables fueron depositados en un contenedor.

Kaplan-Cap Fall (1982) *University of Wisconsin v. Estate of Dr. Martin Luther King, Jr.*

These findings have several implications. First, they indicate that the benefits of the program are substantial and that the program is a viable option for the future. Second, they suggest that the program is a viable option for the future. Third, they suggest that the program is a viable option for the future.

CONTAINER 4

In deze container zijn de persoonlijke portretten te zien waarbij op de achterkant van de banner de verhalen staan. Waaronder het verhaal van de kaper Abé Sahetapy, treinkaper in 1975. Tom Polnaija, de kaper van de basisschool in 1977. Geert Kruit, één van de leerlingen die toen gekaapt werd. Dinah Marijanan, zij verloor bij de treinkaping in 1977 twee vriendinnen. De een was kaper de ander was een van de gegijzelden. Zij schrijft hen een ontroerende brief wat voor impact hun dood op haar leven heeft. Ook het verhaal van Wientje Kruijswijk, zij was kinderverzorgster op één van de boten die de Molukkers naar Nederland bracht. In 1975 is zij één van de treinpassagiers die gegijzeld wordt. Op de achterwand is een collage zichtbaar van de 7 acties die de Molukkers uitvoerden. Op de zijwanden zijn brieven te lezen van de kapers, een brief van de Molukse ouders aan de leerkrachten van de basisschool na de kaping of zij elkaar weer in de ogen kunnen kijken en een brief van van de toenmalige minister van Agt aan de ouders van de kinderen van de basisschool. Een indrukwekkende en heftige container.

22 IN
WERELDEN
MOULANLERS
IN RESEKOND

ACTIE!
VAN KRISDAGEL
NAAR DUTTAK

IK ZAG WAT DE MENS
UTEINDELIJK NOOIG HEEFT EN
DAT IS LIEFDE EN GEZING

ACTIE

**ED
LERTEIRA**

IK ZAG WAT DE MENS
UTEINDELIJK NOOIG HEEFT EN
DAT IS LIEFDE EN GEZING

ACTIE

**WIJ WERDEN
AGRESSIEF
VANUIT BOOSHEID**

TELEVISIESTUDIE EN
ENKELINGEN DUTTAK

ACTIE

**MATHIJS
SIAHAYA**

EEN VAN DE BEZETTERS
VAN DE INDOONESISCHE
AMBASSADEURSWONING
IN WASSENAAR IN 1970

ACTIE

**WIJ WILDEN
NIET OPGEVEN**

INDONESIA HAD IK MIJN
VADER ZIEK LIDEN

ACTIE

**ABÉ
SAHETAPY**

VAN KAPER
TOT DICHTER

ACTIE

**EX MOEST IETS
GEBEUREN...**

IK BEN VERDORVEN EN GEWON
DAT HET VERDORVEN WAS GEWOREN

ACTIE

**WIENTJE
KRIJLSWIJK**

KINDERVERPLEEGSTER
OP DE ATLANTIS
EN GEGLIJZDE
TREENPASSAGIER
IN 1975

ACTIE

**ZIJ WERD TWAALF
DAGEN GEGLIJZELD**

ALBERT LUTER AL 1970 HET
FAMILIARISCH OP VOOR DE TROUWEN

ACTIE

**TOM
POLNARIJA**

MIJN NAAM BETEKENT
'OMHEL'S MIJN KINDEREN'
MAAR IK DEED HET ANDERE.
JA, IK KAAPTE EEN SCHOOL

ACTIE

**IK HEB MAAR 1
DING VOOR OGEN**

IK GAAN KINDEREN GEGLIJZEN EN
HET HET AL 1970

ACTIE

CONTAINER 5

Doorkijkje in container 5 opbouw
met persoonlijke verhalen.

RECENSIE

“Wij hebben met veel interesse het
complexe, intrigerende en treurige
verhaal van de geschiedenis van de Molukse
gemeenschap in Nederland bekeken en gelezen.
Gelukkig ook daarbij de veerkracht van
die gemeenschap gezien.
Dank”

65 VERANDERING

25 IN
WERELDEN
MOLUKKERS
IN NEDERLAND

25 IN
WERELDEN
MOLUKKERS
IN NEDERLAND

5

VERANDERING
INTEGRATIE MET BEHOUD
VAN EIGEN IDENTITEIT

**GOLDATEN
ORANJE**

VERANDERING

**ADRYA ONDIELEN, IN DE
VOETSPoren VAN HAAR OPA**

VERANDERING

**'IK KOM ERVANDAAN,
HET ZIT IN MIJN BLOED.
DAT VOEL IK EN DAT KAN
IK NIET UITLEGGEN'.**

VERANDERING

**RACHELLE
HOUTMAN**

VERANDERING

CAREL WIEMERS (1935)

VERANDERING

**WIJ ALS JOURNALISTEN
WAREN BANG...**

VERANDERING

**STEFANUS
RIRIHENA**

VERANDERING

**JONAS "JOHNNY"
MANUKUTU** SPREKER MASABA

VERANDERING

**CHARI VAN DEN BERGH,
OMGEKEERDE INTEGRATIE:
IK WERD MOSLIM**

VERANDERING

**DAT IK ME TOT DE ISLAM
BENEERDE, VONDEN ZIJ
GEEN PROBLEEM.**

VERANDERING

**JOSE IMBABLA (1969)
VERHALEN MOETEN
WORDEN DOORVERTELD.**

VERANDERING

**MAAR ALS DE BLAUWES
VAN DE BONEN VIELER
VERRANDERDE HIJ**

VERANDERING

RECENSIE

“Eindelijk erkenning voor onze Molukse
gemeenschap. Ik hoop dat dit door heel
Nederland tentoongesteld wordt. Ga zo door.
Mena Muria.”

VERANDERING

INTEGRATIE MET BEHOUD
VAN EIGEN IDENTITEIT

De opvang van de vluchtelingen is een proces dat niet alleen omvat de fysieke opvang, maar ook de integratie in de Nederlandse samenleving. Dit proces is vaak langdurig en vereist de medewerking van zowel de vluchtelingen als de Nederlandse samenleving. Het is belangrijk om de identiteit van de vluchtelingen te behouden, terwijl ze zich aanpassen aan de Nederlandse samenleving. Dit kan worden gedaan door middel van taallessen, werkervaring en sociale contacten. Het is ook belangrijk om de vluchtelingen te helpen bij het vinden van hun eigen identiteit in Nederland. Dit kan worden gedaan door middel van culturele activiteiten en het behouden van hun eigen tradities. Het is belangrijk om de vluchtelingen te helpen bij het vinden van hun eigen identiteit in Nederland, terwijl ze zich aanpassen aan de Nederlandse samenleving.

SOLDATEN
VOOR
ORANJE

HERNIEUWD CONTACT MET MOEDERLAND

SOCIAL MEDIA

Reizende Tentoonstelling in Vlissingen : een groot succes.

De tentoonstelling die de hele maand oktober op het stadhuisplein in Vlissingen heeft gestaan, was een groot succes. Bijna 1000 mensen hebben de tentoonstelling bezocht, 991 om precies te zijn. Het publiek was zowel Moluks als niet-Moluks. Opvallend was het groot aantal Molukkers van buiten Zeeland. Blijkbaar waren ze toch nieuwsgierig geworden na alle negatieve publiciteit richting de samenstellers van de tentoonstelling (Luna Media van Nathalie Toisuta). De reacties waren overwegend positief, ook gezien de (vaak emotionele) opmerkingen in het gastenboek.

Het succes was mede te danken aan de vrijwilligers / suppoosten:
Boetje Alfons, Anton Alfons, Paul Telussa, Lucas Waisapy, Mesak Lopulissa,
Janny Latuheru, Juul Hoebeke-de Jong, Bob Latuheru, Nico Lopulissa,
Njonkie Pattinama, Mary de Lima, Max Pattiasina, Alex Soplantila,
Rob Boddaert, Agus Latuheru, Hanny Sarioa

En natuurlijk aan de drie mensen die de hele maand elke dag om 9 uur de tentoonstelling opbouwden en in de namiddag de hele handel weer opbergden: Ben de Lima, Njonkie Pattinama, Nico Lopulissa

Namens SSVA: heel veel dank hiervoor.

66 IDENTITEIT

ROLMODEL

In de slotcontainer zijn korte persoonlijke verhalen van Molukse rolmodellen te lezen mét hun favoriete slogan. Er is ook een spiegel geplaatst met de tekst: **Ook jij bent een Rolmodel.**

Ook de buitenkant van de containers worden als expositie ruimte gebruikt >>

CONTAINERS BUITENZIJD

WELKOM

BIJ DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'
DE GESCHIEDENIS VAN 70 JAAR MOLUKKERS IN NEDERLAND

WEL JE DE PERSONALIS
VERHALEN EN FOTO'S
ACHTER DEZE FOTO'S?

WEL JE DE
TENTOONSTELLING

KLK VOOR MEER INFORMATIE OF
REIZENDE TENTOONSTELLING

BEELDEN VAN LOWILITEIT,
HERNARD, VERZET, VERLORVEN,
HERNARD, LIEFDE, VERLOREN
EN HERSTEL

TIJDELIJK NAAR NEDERLAND

UERTREK

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE GESCHIEDENIS VAN DE MOLUKKERS EN HOE DEZE VAN BETEKENIS IS VOOR DE MOLUKKERS VAN NU

"HET LEVEN MOET VOORWAARTS
GELEEFD WORDEN MAAR
ACHT ERWAARTS BEGRIPEN"

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE AANKOMST

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

ONTSLAG

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

ONTWAARDIG

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

MOLUKSE WIJKEN

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN' IS HET EERSTE NEDERLANDSE MUSEUM VAN DE REIZENDE TENTOONSTELLING 'IN TWEE WERELDEN'.

20ⁱⁿ
WERELDEN
MOLUKKERS
IN NEDERLAND

JONGEREN IN TWEË WERELDEN

De jongeren van de Tweede Wereldoorlog zijn de eerste generatie die in Nederland is opgegroeid met twee culturen. Ze hebben de Nederlandse cultuur geleerd kennen, maar zijn ook verbonden met hun oorsprong. Dit artikel onderzoekt hoe deze jongeren hun identiteit hebben gevonden in een land dat niet van hen was.

STANJD GAAT DOOR

De stand van de jongeren in Nederland is een voortdurende strijd. Ze moeten hun plek vinden in een samenleving die hen anders ziet dan zij zichzelf zien. Dit artikel beschrijft de verschillende manieren waarop jongeren hun identiteit hebben uitgedrukt, van muziek tot kunst.

MEERDERE GENERATIES

De jongeren van de Tweede Wereldoorlog zijn niet de enige generatie die in Nederland is opgegroeid met twee culturen. Ook hun kinderen en kleinkinderen dragen de erfenis van hun voorouders. Dit artikel onderzoekt hoe de identiteit van de jongeren is overgeleverd aan de volgende generaties.

INTEGRATIE GAAT NIET VANZELF

Integratie is een proces dat niet vanzelf gaat. Het vereist inspanning van beide partijen. Dit artikel onderzoekt hoe jongeren hun plek hebben gevonden in de Nederlandse samenleving.

BRUGGEN BOUWEN

De jongeren van de Tweede Wereldoorlog hebben bruggen gebouwd tussen hun oorsprong en Nederland. Ze hebben hun cultuur en tradities gedeeld met de Nederlandse samenleving, en hebben ook geleerd van de Nederlandse cultuur.

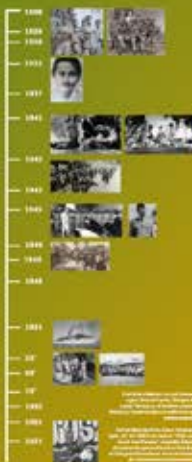
DEZAMENLIJKE VERKLARING

De jongeren van de Tweede Wereldoorlog hebben een unieke ervaring gehad. Ze zijn opgegroeid in een land dat hen anders zag dan zij zichzelf zagen. Dit artikel onderzoekt hoe deze jongeren hun identiteit hebben gevonden in een land dat niet van hen was.

VAN LILIBOI NAAR BOLLENVELDEN

De jongeren van de Tweede Wereldoorlog zijn de eerste generatie die in Nederland is opgegroeid met twee culturen. Ze hebben de Nederlandse cultuur geleerd kennen, maar zijn ook verbonden met hun oorsprong. Dit artikel onderzoekt hoe deze jongeren hun identiteit hebben gevonden in een land dat niet van hen was.

2017
TOEGELIJDEN
MILIEUKWAKERS
IN NEDERLAND

2017
IN

INTEGRATIE GAAT NIET VANZELF

BRUGGEN BOUWEN

De integratie van vluchtelingen in de Nederlandse samenleving is een proces dat niet vanzelf gaat. Het vraagt om een gezamenlijke aanpak van overheid, maatschappij en vluchtelingen zelf. Dit artikel beschrijft hoe verschillende partijen samenwerken om de integratie te versnellen.

GEZAMENLIJK

De integratie van vluchtelingen is een proces dat niet vanzelf gaat. Het vraagt om een gezamenlijke aanpak van overheid, maatschappij en vluchtelingen zelf. Dit artikel beschrijft hoe verschillende partijen samenwerken om de integratie te versnellen.

INTEGRATIE MET BEHOUD VAN EIGEN

Lidderijst Molukkers voor

De integratie van vluchtelingen is een proces dat niet vanzelf gaat. Het vraagt om een gezamenlijke aanpak van overheid, maatschappij en vluchtelingen zelf. Dit artikel beschrijft hoe verschillende partijen samenwerken om de integratie te versnellen.

CONTAINERS BUITENZIJD

«Baptismen sind in einer gewissen Weise auch ungesunde», erklärt Siegmund Riederer, «denn sie setzen eine gewisse Verfassung voraus, die nicht jedem gegeben ist. Diese Kinder sind in dieser Verfassung, weil sie von ihren Eltern in diese hineingeworfen werden. Dieses Kind ist nicht aus sich selbst in diese Verfassung gekommen und braucht in der Regel einen Heiler, der es von dieser Verfassung befreit, d. h. es taufte». Mit diesem Gedanken ist die Auffassung von Siegmund Riederer, daß die Taufe eine Art von Heilung ist, verbunden.

about a year makes sense to us. If it were a year or further, that would mean you're OK with the fact that you're going to be a business owner with all the responsibilities, programming, and things. That's a step out into the world. It's a big step out into the world. That's a big step out into the world.

Visit us at www.schmidtschneidling.com
 800.368.2222

LEGENDA

DISCOVER
More than 100 new titles

17

— 122 —

100% **FREE** **DELIVERY** **ANYWHERE** **IN** **THE** **UK**

AMERICA'S FAVORITE TV SHOW
Don't miss our fall season!

performed well above expectations, it was not a surprise that the company was able to achieve a 10% increase in sales over the last year.

11. *Journal of the American Medical Association*, 2000; 283: 2686-2692.

LOKALE INVULLING

In elke gemeente waar de tentoonstelling staat, wordt de lokale Molukse gemeenschap gevraagd om in elke container hun lokale invulling weer te geven. Zodat elk thema in de container ook een lokale vertaling krijgt.

EIGEN ACTIVITEITEN

De lokale Molukse gemeenschap kunnen ook eigen activiteiten rondom de tentoonstelling ontwikkelen. In de gemeente Cuijk hebben zij bijvoorbeeld een pop-up museum gemaakt waarin een tentoonstelling is van 60 jaar Molukkers in Cuijk.

2

Treinstel
9427

NS ONDERWEG BEELDSCHERMEN

De organisatie van de Reizende fototentoonstelling is benaderd door NS Onderweg Beeldschermen in de trein. Ze gaan tot het einde van de tentoonstelling in maart 2024 aandacht besteden aan de Reizende Tentoonstelling: In Twee Werelden | Molukkers in Nederland. De uiting is een fotocollage van 45 sec mét beelden van de tentoonstelling. De fotocollage roept op om de Reizende Tentoonstelling te gaan bezoeken die door heel Nederland zal reizen.

WORDT VERTOOND DOOR HET HELE LAND IN 363 TREINEN.

Aantal schermen: 5.162

Bereik: 5 miljoen reizigers per week

Vertoningen: 1 x per 5 minuten.

Het item over de Reizende Tentoonstelling zal periodiek de komende jaren geprogrammeerd worden.

MOLUKSE SOLDATEN IN HET KNIL

In 1830 wordt het KNIL opgericht. Overal in de uitgestrekte archipel helpen Molukse KNIL-militairen om het Nederlandse koloniale gezag te vestigen en te verdedigen. Ze slaan opstanden neer op onder andere Java, Lombok, Sumatra, Bali en Atjeh. Molukse hulp-predikanten en onderwijzers zetten zich in bij het tot het christendom bekeren van de bevolking en verspreiding van de Nederlandse cultuur.

De zienswijze van de Nederlandse regering is dat er in Nederlands-Indië 'wat groots wordt verricht'. Neder-

la
KI
Ne
van

In
ris
vo
fo
e

parades, rangen en
diep respect voor d
legerleiding besch
meest bekwaame e

Binnen het KNIL he
bevoorrechte pos
militairen. Ze krijg
zijn nog aantokkel

REGENSIE

"Ik had zo mijn twijfels en vooroordelen.
Na de tentoonstelling gezien te hebben zijn deze
weggenomen. Hopelijk is dit een eerste stap om
ons ware verhaal in de Nederlandse geschiedenis
te krijgen. Dank voor deze gelegenheid."

STICHTING HERDENKING
MOLUKKERS
IN NEDERLAND

**MEDIA
LUNA**
TELL A STORY
MEDIALUNA.NL

DOOR WIE IS DEZE TENTOONSTELLING MOGELIJK GEMAAKT?

**MEDIA
LUNA**
TELL A STORY
MEDIALUNA.NL

STICHTING HERDENKING
MOLUKKERS
IN NEDERLAND

Door een aantal fondsen en door een aantal mensen. En ik vind het woord fondsen te onpersoonlijk en bijna afstandelijk klinken. En dat zou ik ten aanzien van veel meer projecten van ons teniet willen doen maar vooral ten aanzien van deze Reizende Tentoonstelling die nogal wat voeten in aarde had en een onrustige start kent.

De mensen die betrokken zijn bij deze fondsen hebben deze tentoonstelling mogelijk gemaakt. Zonder deze zogenaamde poortwachters hadden wij nooit deze Reizende Tentoonstelling kunnen realiseren. Waarbij er nog een bijzonder verhaal is over een andere opmerkelijke zogenaamde poortwachter de Danser Group. Zij hebben de zes zeecontainers beschikbaar gesteld voor deze reizende tentoonstelling. De eigenaar en directeur van Danser Group is een zoon van een Molukse man die in 1951 op 21 maart aankwam met de allereerste boot uit Indonesië: de Kota Inten. Hij heeft het mogelijk gemaakt dat de Reizende Tentoonstelling een mobiele behuizing kreeg.

Nog een opmerkelijk verhaal (ik heb er veel meer - zie de tentoonstelling) zijn de vele bijzondere treffende foto's van Molukkers in Nederland. Heel veel van deze foto's zijn gemaakt door de fotograaf Ed Leatemia. In elke foto zie ik de liefde voor zijn volk. Hij heeft eindeloos veel mooie foto's gemaakt gedurende zijn leven. Een opmerkelijk leven. Hij was bereid om al deze foto's ter beschikking te stellen. Is extra foto's gaan maken, al zijn archieven door gaan spitten om er voor te zorgen dat die éne juiste foto gevonden werd. Omdat hij wilde dat deze tentoonstelling een eerbetoon werd aan de mensen die hij zo lief heeft. Er zijn daarnaast mensen die ons alsmaar zijn blijven steunen, die meedachten en ons belangrijke adviezen gaven en naast ons zijn blijven staan. Al deze mensen hebben het mogelijk gewacht dat deze tentoonstelling tot maart 2024 zal rondreizen en dat in meer dan 30 gemeenten deze tentoonstelling met de geschiedenis van de Molukkers in Nederland te zien zal zijn. Op dorps- en stadspaleizen. Begeleidt met Molukse vrijwilligers die hun tijd en energie

steken om het verhaal aan alle bezoekers duidelijk te maken als er vragen zijn. Want door de unieke locatie en opbouw van de tentoonstelling wordt deze tentoonstelling niet alleen door Molukkers bezocht maar ook door heel veel Nederlanders. Ik ervaar het vertrouwen van de mensen en de fondsen, de gemeenten, de Molukse vrijwilligers en ons team als een groot geschenk waar ik dankbaar voor ben.

Heel veel dank voor dit vertrouwen en de support die soms hard nodig was, namens het team van **Media Luna**, **Nathalie Toisuta** - initiatiefnemer en curator van de Reizende Tentoonstelling - In Twee Werelden | Molukkers in Nederland.

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

REIZENDETENTOONSTELLING.NL

COLOFON

Deze tentoonstelling is een initiatief en naar een idee van Nathalie Toisuta – dochter van een Molukse vader Marcus Toisuta die in 1951 als 8 jarige jongen op de Fairsea in Nederland aankwam.

MEDIA
LUNA

TELL A STORY
MEDIALUNA.NL

PRODUCENT:
Media Luna Tell A Story

CURATOR:
Nathalie Toisuta

**PRODUCTIELEIDER & COÖRDINATIE GEMEENTEN,
MOLUKSE WIJKCOMITÉS EN STICHTINGEN:**
Aristides Stamatou

HOOFDONTWERP ART DIRECTION EN DESIGN DOEKEN:
Lizanne Jong - VisuaLi

ONTWERPERS TEAM:
Lizanne Jong - Tristam Sopacua –
Dennis Konijnenburg – Suzette Huwae

ADVISEUR EN TEKSTEN:
Ron Habiboe en Nanneke Wigard

BEELDRESEARCH:
Stichting Ombak Maluku en Rosetta Senese

**TENTOONSTELLING
ONTWERP INRICHTING:**
Meike van Schijndel – Cool Chica en Robert Carstens

UITVOERING ONTWERP INRICHTING:
Bing le – Schaalwerk Utrecht – Chris Ruhe

**FOTOGRAFIE BEZOEKERS
TENTOONSTELLING:**
Levaronne Lourens - Lourens & Lourens